

ELŐFIZETÉS:
Egész évre . 6 ft.
Fél évre . . . 3 ft.
Negyed évre 1 ft. 50 kr.

A lap szellemi részét
illető küldemények a
szerkesztőnek, anyagiak
a laptulajdonosnak küldendők.

BÁCSKA.

MEGYEI KÖZÉRDEKŰ POLITIKAI KÖZLÖNY.

HIRDETÉSI DÍJ:
egy 1 hasábos petit sor 10 kr.
többszöri hirdetésnél olcsóbb.
Nyiltér sora 25 kr.
Bélyegdíj minden hirdetésnél
30 kr.

A hirdetések Bittermann
Nándor könyv- és könyvmdá-
jában és a szerkesztőnél fogad-
tatnak el.

Kéziratok nem küldetnek vissza.

Egyes szám ára 10 kr.

Megjelen minden kedden és pénteken.

Egyes szám ára 10 kr.

Előfizetési felhívás.

Az új évnegyed küszöbén felbivjük a t. közönség figyelmét a

„BÁCSKA“-ra,

mely fokozott buzgalommal igyekszik lehetőleg minden érdeket kielégíteni.

A „Bácska“-nak nincs szüksége arra, hogy magát ajánlgassa, olvasóink növekedő tábora, a közönség pártfogása és eddig való működésünk tömlemben bennünket az alól.

Állandóan gondunk van rá, hogy minden érdekes hazai, városi és vidéki eseményről részletes és gyors tudósítást hozzunk.

A közérdekű odaadó képviselése lesz továbbra is egyik legfőbb igyekezetünk. Minden tekintetben kellő irodalmi színvonalon mozgó, alaposan és gyorsan értesítő két évtizedet meghaladó tiszteletes multjához méltó lapot nyújtunk olvasóinknak, a mivel a közönségnek különben is fokozódó pártfogását igyekszünk továbbra is kiérdemelni.

Cikkeinket, tárcáinkat és minden rovatunkat hivatott kezek írják. Ezentul is azon leszünk, hogy elvállalt föladatainknak mindenben megfeleljünk.

Bizalommal lépünk az új évnegyed küszöbére és biztos a reményünk, hogy azt úgy olvasóközönségünk szeretetében, mint munkaerőnkben és ennek jó eredményében gyarapodva kezdjük meg.

Előfizetési felhívás

„BÁCSKA“

XXII. évfolyamára.

Előfizetési feltételek:

Helyben házhoz hordva vagy vidékre postán küldve:

Egész évre . . . . . 6 frt.
Fél évre . . . . . 3 frt.
Negyed évre . . . . . 1 frt 50 kr.

Néptanítók számára:

Egész évre . . . . . 4 frt.
Fél évre . . . . . 2 frt.
Negyed évre . . . . . 1 frt.

Előfizetési pénzek **Bittermann Nándor** és fia könyv- és könyvmdájába küldendők.

Magyar társadalom.

Zombor, 1899. március 23.

A társadalmi föladatok cégre alatt annyi hamis portékát árultak már, hogy az ember önkéntelenül is fölveti magában a kérdést, vannak-e egyáltalában a társadalomnak föladatai?

Az állampolgárnak, a ki nem tér ki polgári kötelességei elől, vannak azon kívül még kötelességei a közönség irányában? Nem elég, ha szereti a hazáját, ragaszkodik királyához, engedelmessé válik a hatóságoknak, megfizeti az adóját és fegyvert fog hazája védelmére. Nem elég ennyi?

Más állam polgárának elég lehet ennyi, magyar embernek nem elég. A mi nemzetünk csekély számánál és exponált helyzeténél fogva, a honfoglalás óta állandóan statáriális állapotban él, valóságos ostromállapotban, mely nem szűnik meg a béke éveiben sem.

Tudjuk, hogy a béke korszaka nekünk sohasem volt egyéb fegyverszünetnél, a melyet a világtörténelem nemtöje azért engedélyezett a magyaroknak, hogy újabb harcokhoz fegyverkezzenek.

Úgy tapasztaljuk, hogy a nemzet főállását egyedül csak kitűnően, mondhatnók páratlanul organizált társadalmának köszönheti, a melynek épen az volt az ereje, hogy többet adott mindig, mint a mennyit az állam töle követelt, sőt — ha kellett — az államhatalom ellenére is szívósan követte célját, a mely mélyen bevésődött minden magyar ember lelkébe.

Ez a cél a nemzet főállása és gyarapodása! Jöjjünk tisztába azzal, hogy ma mi a magyar társadalom kötelessége.

A nemzet haladási útjának egy kritikus pontján áll. Új korszak köszöntött reá, a mióta arra a föladatra vállalkozott, hogy az állammá lett ország modern keretében modern társadalmat szervez.

A kultur államnak megtett Magyarország a modern fölszereléséhez szükséges kulturális inventáriumát onnan egészítette ki, a hol valami hasznavehető talált és mivel szűken kimért nemzeti tőkéből nem igen telt, nem egyszer fordult kölcsönért a jó szomszédokhoz. Ez helyes és természetes, az európai műveltség kincstára arra való, hogy szabadon merítsünk belőle. Külföldi eszközökkel lehet európai kulturát teremteni nálunk, de magyar kulturát soha.

A társadalom föladata ma a magyar kultu-

rális élet szervezése; ezt a föladatát a társadalom csak úgy fogja sikerrel megoldani: ha őseitől öröklött nemzeti tőkét, nyelvét, szokásait, faji sajátosságait, hagyományait, hajlamait és tehetségeit sértetlenül bele tudja illeszteni az új idők modern keretébe és alapjává tudja tenni a speciális magyar műveltségnek.

Magyar kultúra. A magyar jelzőt a kultúra előtt sokan csak exotikus díszletnek tekintik, tulipános motívumnak, a mely eredeti és pikáns ornamentumnál nem egyéb. Mások egyenesen tagadják a jelző jogosultságát. Mi az: magyar kultúra? Hát a kultúra nem nemzetközi kincs?

A kultúra nem nemzetközi kincs. Internacionális műveltség nincs, valamint hazátlan társadalom, nemzetközi művészet, irodalom, sőt nemzetközi jó modor sincs. A legműveltebb, a legművészesebb és legtudósabb országok azok, a melyekben erős nemzeti érzés lüktet: a francia, az angol, az olasz.

Az előkelő nemzetek mind sovíniszták. Nem azt a brutális sovínizmust értjük, mely a hazafiság nagybérlőjeként lép fel és kenyérkeresetet csinál a politizálásból, hanem azt a nemes faji sovínizmust, a mely saját vérenek föltétlen megbecsülésében nyilvánul és a mely nem egyéb a nemzeti önértéknél.

Az angol ember, a ki bejárja a földtekét, elég széles látókörrel bír, de azért sohasem jut eszébe megtagadni hazai szokásait, sőt nemzeti bogarait sem; sovínizsra az a francia is, a ki alkalmazkodó képességével jól mozog a világ bármely társaságában, de azért a világ egyetlen igaz társaságának csak a párisit tartja.

Csak az a nemzet él, a mely egyéni, a többiétől különböző életet él. A nemzet egyénisége alapja minden kulturának. A hol a faji érzés hiányzik, ott nincs társadalmi élet és pusztá érdek-szövetségekre alapított társulások — legyenek azok bármilyen hatalmasok — nem alapítottak még kulturát.

A nemzeti érzés azt a szerepet játsza a világtörténelemben, mint a gőzerő a modern technikában. Az ügyetlen gépészt felrobbantja kazánostul, de hatalmas hajtóerő és nélküle nem lehet el a kor.

Ha nemzeti társadalmat akarunk szervezni, nem elég magyarul éreznünk, magyarul kell élnünk.

A „BÁCSKA“ tárcája.

Ködfátyolképek. *)

I.
Könnű ködnek fátólán keresztül.
Fényes arcát néztelelém a napnak . . .
Drága látvány! melyben elmerülöm
Kedvezések nem mindég adatnak.

Álmaimnak fátólán keresztül
Látalak olykor, lányka, édes, téged . . .
Jól van így . . . ah, ébren nézve hátha
Mevakítva fényben úszó képed!

II.
Sivatagján földi életnek.
A valóság csak búgondot ad;
Álmaimnak szép honába vágyom:
Ott találok boldogságomat.

Szíves ábránd ékes mennyezetje,
Oh, borulj hát sátorul fölem!
Ugyse' lehet üdvöt itt a lélek
E sivar lét hervadt bús ölen.

Édes álom színes mennyezetje,
Fődj el engem s Őt is én velem!
Üdvöm így a mily nagyon hiányzik,
Hadd legyen úgy olyan végtelen! . . .

Hollósi István.

TISZAKÁLMÁNFALVA.

Nem a nagyváradi héviz partjára, sem a bihari völgyek kies vidékére, hanem a Bácska termő rónáira vezetem a szives olvasót; mert hiszen önként jól tudják, hogy a bácskai ember a bácskai irodalmat, a bácskai viszonyokat, a bácskai vidékeket szereti ismertetni. Ez az egyetlen körülmény bátorít engem, hogy helyet kérjek a bácskai Tiszakálmánfalva részére.

Tizenöt év előtt a magyar kormány böles elhatározása folytán Bácsmegeyében, a kovil-grahovai kincstári erdőbirtok területén, a Duna balpartján, egy életerős magyar község telepítése céloztatván, annak foganatosításával Dörner Márton megyebizottsági tag bizott meg.

A telepítés folyamán a vármegye felsősege és beavatkozása csupán annyiban nyert kifejezést, hogy az építendő, illetőleg megalakuló új nagyközség a törvény keretén belül haladhatott csak előre; e tekintetben Sándor Béla volt főispán és Schmansz Endre akkori alispán gyakorolták az ellenőrzést. Hálával kell megemlékeznünk ezen két férfúról, kik a telepítést tőlük telhetőleg támogatni kegyesek voltak.

Hogy ezen telepítvény fekvését és elhelyezését legalább részben megismertessük, magának az erdőnek keletkezésével kell előbb foglalkoznunk. — Irott feljegyzésekből mindössze csak annyit tudunk, hogy azon erdőbirtok egykoron a cs. és kir. katonai kincstár tulajdonát képezte, s az ott megfordult szakemberek állítása szerint ezen erdő tölgyfái mintegy 100—120 évesek lehetek.

S most, mielőtt az új telepítvény részleteivel foglalkoznánk, egy rövid pillantást kell szentelnünk azon vidék római és egyéb emlékeinek méltatására.

A régebbi és újabb történezesek közül a Duna és Tisza torkolatától felfelé egészen Ujvidékig az ugynevezett római nagy sáncig, — hajdanában rómaiak, majd felváltva magyarok és törökök, az utóbbi századokban pedig szerbek által volt benépesítve.

A titeli fensíkokon, valamint a szlankameni, ma is látható római építmények romjaiból is bizonyos, hogy

ott folytonos népvándorlások és nagyobb harcok folytak; ami pedig az egykori helységeket illeti, némelyek azt állítják, hogy a mai Tiszakálmánfalva területén Grabova és Solymos községek léteztek; hogy ezek melyike valójában hol állott fenn, ma már bajos eldönteni; jöllehet a mostani Tiszakálmánfalva helyén, ahol az őserdő még csak néhány év előtt lett letarolva és kiirtva, az új építkezések alatt számos ókori sírlelet, római edények, érmek és egyéb emlékek találtak. Steltzer megyei történéstünk által megbírált sír és egyéb leletekről nincs alaposan beigazolvva, hogy azok valódi római maradványok-e, mert a letelepült új lakosok szorgos munkájuk közepette nem nagyon figyeltek az egyes régészeti tárgyakra, minthogy ők csak azon fáradoztak, hogy maguknak és utódaiknak minél gyorsabban maradó új otthont építhessenek; de különben is a Tisza-Duna torkolatától egészen a római nagy sáncig elterülő vidék óskori története még mindig oly homályos, hogy felette bajos hozzávetőleges adatok alapján ezt, vagy azt bizonyítani. A földolog az, hogy ma elértük azon fontos és örvendetes időpontot, hogy ott, ahol hajdanában a bács-földvári erdő egykor magával a földáncsal volt összeépítve, most azon a helyen egy impozánsul kiépült magyar nagyközség virul, magyar nemzeti missióval, mely új község „Tiszakálmánfalva“ elnevezést nyert.

Nem a helyi sovínizmus mondatja veltünk, de a mások megnyilatkozása is: hogy Tiszakálmánfalva Bács-Bodrogh vármegye legszebb községe, mely sok tekintetben hatalmas vonzó erőt képez az ott és környékén letelepülni vágyó magyar és német lakosságra, hogy általa a legrövidebb idő alatt a tiszta szerbek által lakta csajkás kertlet a magyar állameszmének meghódítottassék. Egyébként tartozó kötelességünket rójuk le a csajkás-kertletti szerb lakosság iránt, hogy a régi militarizmus gyászos kimúlása után ők is megváltoztak. A nemzetiségi surlódások és féltékenykedések megszűntek, s miként a ragyogó napot természetszerűen megelőzi a hajnal pirja, ép úgy örvendetes jelét láthatjuk a kölcsönös közeledésöknek. A csajkás-kertletti szerb az ő re, dazerető, munkás és józan szokásával, ha találkozik az ott letelepedett magyarral vagy svábbal, szívélyesen üdvözlök

*) Mutatvány a szerzőnek „En“ című, husvára megjelenő kötetéből.

A kiegyezés kérdése. A nagy fordulat, mely Széll Kálmánnak miniszterelnökké történt kinevezése és e kintinó államférfi aegise alatt végbenem fuzió folytán bekövetkezett, nemcsak a képviselőháznak teljesen megváltozott külső képében, a parlamenti tárgyalások magasabb színvonaláon mutatkozik, hanem kintn az országban is, hol teljes reménytel és bizalommal tekintenek az új kormányelnök működése elé, reménytel és bizalommal, melyek a rohamos üdvözlő és tetszésnyilvánító feliratokban érthetően nyilatkoznak. Amily szerencsés ez a fordulat, annyira nem szabad titkolni, hogy a politikai helyzet nehezségeit még nem győztük le. A tulajdonképeni kritikusi problema, mint előbb, most is a kiegyezés kérdésében van és ugy látszik, mintha Bécsben még mindig nem lennének bajlandók kilépni a harci állásból. A Bánffy-miniszterium és a Thun-miniszterium közt megállapított kiegyezés tartalma ellen most utólag nem emelhetnek kifogásokat és annyit Ausztriában is belátnak, hogy teljes lehetlenség lenne új tárgyalásokra rávenni a magyar miniszterelnököt. Ezért vetik magukat, hogy a művet mégis zavarják, a formulára, melyet Széll azért állapított meg, hogy Magyarország érdekét függetlenítse az osztrák obstrukciótól. Úrtügyl felhozzák azt az aggályukat, hogy Magyarország, ha csak elvben is meg van neki adva a lehetőség, hogy az 1904. év elmultával létesítse az önálló vámtérletet, egész bizonyosan végre is hajlja a gazdasági különválást. Ez azonban csak tendenciózus mendemonda. Magyarországra nézve mi sem lenne kívánatosabb, mint a vám- és kereskedelmi szövetség azzonnal való megújítása; egyesegyedül Ausztria kezében van, hogy a gazdasági kiegyezési törvényeket már most parlamentárisan elintézzék és a különválás veszedelmét teljesen kizárja. De ha ezt Ausztriában megakadályozzák és a kiegyezés kérdését odaát az ellenzék nyitva akarja hagyni, mert abból szeretne fegyvert szerezni az osztrák belpolitika ellen, akkor a magyar kormányának épen arra kell gondjának lenni, hogy az ország gazdasági érdekét ne lehessen az osztrák pártok játéklabdájává tenni. És Bécsben meg lehetnek győződve, hogy e fajta várakozásokkal Széll Kálmánhoz hiába próbálnak közelíteni. A mostani miniszterelnök a deákista iskolából való államférfi; ő a monarchia balami állása érdekében való büles engedékenységgel tántoríthatlan határozottságot köt össze Magyarország jogos igényeinek képviselésében; és látni fogják, hogy e pont ban nem enged.

Bácskaiak viszontagsága Amerikában.

Mult évi július havában megírtuk, hogy Filián Fülöp katymári kovácsmester egész családjával kivándorolt Amerikába. Megírtuk, hogy odakintn aztán milyen keserű csalódás várt a kivándoroltakra s csakhamar elfogta őket a honvágy. Írtak haza Katymárra, a katymáriak Latinovits Pál, orsz. képviselőt kérték föl, hogy a szerencsétlen családot kiszabadítsa. Latinovits Pál orsz. képviselő teljes buzgalommal látott hozzá, hogy a szegény emberek visszakérülhessenek hazájukba.

Az esetet így írtuk akkor szó szerint le: „Sok reménytel, a jövőbe vetett hittel és bizalommal vándorolt a szegény ember Amerikába. Azt hiszi, ott majd jobb lesz a sorsa s aranyakkal meggazdagodva tér vissza hazájába. Hányan csalódnak a reménytelben, hányan nem lelik fel ott sem a boldogulást? Sűrűn érkeznek a panasok, hogy egyes kivándorlók Amerikában milyen nagy nyomorba jutnak. Lekeletlen fizérek kicsalják a szegény embert különféle ígéretekkel, ott aztán a gazda, a kinek szolgálatába állanak, kihatározza munkacerejüket, a nélkül, hogy munkájuk kellő jutalomra találna. Az ilyen szegény emberek a legnagyobb nyomorba jutnak s még annyit sem képesek megkeresni, hogy visszautazhatnának hazájukba. Egy bácskai családnak hasonló szomorú sorsáról értesítik most lapunkat. Filián Fülöp, katymári kovácsmester, elvakítottva a kivándorlási ügynökök csábos ígéréteitől, kivándorolt Amerikába. Az ügynökök Brazíliába szállították őket, San-Paulo tartományban Cortinába. Itt fényes ígéretek mellett léptek szolgálatba valami dr. Baross nevtű tiltetvényeshez. Alig állottak szolgálatba, megkezdődött a kintjeljes

egymást, s nem ritkán poharazás közben ölelkeznek; s valójában egyike a legkritikább eseteknek, ha egymással perbe keverednének.

Szívesen emlékezem meg a régi csajkaskertletti szerbek hazafiai hűségéről és ragaszkodásáról is, és szívesen sorolnám föl egész ragyogó lajstromát azon vendégszerető szerbeknek, akiknél alkalmam nyílt igaz hazafiságukról meggyőződhetni; de főképen a kovili zárdabeli kalugyerek mesebeli vendégszeretetével kellene hosszan foglalkoznom, kiket nem is egyszer a megfoghatatlanság bámultunk, hogy mikor szakad már vége a bácskai igaz vendégszeretnek, a kiváló figyelmöknek s a végtelen sok „szent János áldás“-nak; de ki győzné mindazon eseteket felsorolni, midőn a rokoni egyesülést és barátságot a kalugyerek szelid marasztaló vendégszeretete mindinkább szorosabbra fűzték! Meg kell valanom, hogy ez nem épen szegényelni való tapasztalat; mert igen sokan vannak még nálunk, akik abban a téves hitben élnek, hogy a kalugyereknél vége van a világnak. Ez ellen a felfogás ellen sok észrevételt lehetne tenni, de minden téren nagyon nehéz az elfogultságot lektüzdeni, s ha az már meggyökeresedett, a kalugyerek ellen-ségeivel szemben elég egy német közmondást idézni: „Gegen D . . . . . t kámpfen selbst die Götter vergeblich.“

No de elég is lesz ebből ennyi; int felém tárcám felírata: „Tiszakálmánfalva“.

Ezen új telepítvény a legutóbbi évtizedben nagyon sok magyar és sváb családot felbuzdított arra, hogy régi lakhelyüket otthagyják, s Tiszakálmánfalva és környékén fekvő szerb végvidéki községekben házat és földet vásárolva, maguknak új otthonot szerezzenek; — mintha a földből nőttek volna ki, egész rajok támadtak, oly rohamosan léptek el a polgárosított katonai végvidéket. Hozzávetőleges számításal mintegy 15 ezer lélekre tehető azok száma, akik az utolsó két évtized alatt ide vándoroltak és véglegesen megtelepedtek. Bizást elmondhatjuk, hogy ott, ahol 30—40 év előtt magyar szót még háróból sem lehetett hallani, ma már csak magyarul beszélnek.

élet, nem is élet, hanem tengődés. Még most is ott vannak az tiltetvényes szolgálatában. Élettűk valósgos rabszolgá élet. Kérlelhetetlen szigorral bánnak velük, fizetést nem kapnak azon a címen, mivel még most sem szolgáltak meg azt az összeget, a mibe a kivittlűk került. Ünnepjük csak karácsony, husvét és pünkösöd vasárnapján van, egyébként állandóan munkában állnak. Az élelmezés nagyon rossz, szinte élvezhetetlen és csak annyit kapnak enni, amennyi épen elkérülhetlentl szűkséges. Filián Fülöp a maga és családja szomorú sorsáról keserves panaszelevelet írt haza Katymárra. A katymáriaknak megindult a szívük a földieik szerencsétlen sorsán s elhatározták, hogy gyűjtés útján összezednek annyi pénzt, amennyi a visszautazásra elégséges. Együttal felkérték a kertletnek agilis orsz. képviselőjét, borsódi Latinovits Pált, hogy vegye kezébe az ügyet s indítsa meg az eljárást a szerencsétlen család megszabadítására. Latinovits Pál a töle megszokott erélytel és buzgósággal tette magává a szerencsétlen bácskai család ügyét. Mint értesültünk, már kieszközölte az Adria hajózási társulatnál, hogy ingyen szállítsák haza a szerencsétleneket; egyedül a hajón való élelmezés díja lesz fizetendő. Ha esetleg az tiltetvényes akadályokat gördítene a hazajövetel elé, ugy Latinovits képviselő diplomáciai uton indítja meg az eljárást.“

Latinovits Pál, orsz. képviselő buzgóságának sikerült a nagy nehezségekbe ütköző, sok utánjárást és fáradságot igénylő ügyet kedvezően elintézni. Mint ugyanis bennünket Katymárról értesítettek, a Filián-család visszajött Amerikából s élvezi már a hazai levegőt.

Latinovits Pál országgyűlési képviselő ezen fáradságos utánjárással ismét fényesen beigazolta, amit eddig is mindenki tudott róla. Beigazolta, hogy nemes gondolkodású ember, nemcsak érző lelkevel és szívvel, ritka buzgósággal felkarol minden ügyet, a melynek elintézése, keresztülvitele embertársainak javára szolgál.

A katymáriak, a kik a szerencsétlen család ügyét magukévá tették, őszinte hálával adóznak Latinovits Pálnak.

Katymár község legtekintélyesebb polgárai a következő levelben mondtak köszönetet a faradhatatlan tevékenységű képviselőnek:

Nagyságos

katymári és borsódi Latinovits Pál nr,
országgyűlési képv., nagybirtokos
Budapest.

A szívük bensejében megnyilatkozó szeretet sugalata, amely mint a forrásból fakadó csermely utat tör magának; ugy azokat az edes érzelmeket, miket köz-ségünk polgársága rang- és valláskülömbőség nélkül, Nagyságod, mint a közügyek derek, kitartó munkása iránt érez, már régóta Nagyságod elé juttatni óhajtottá.

Az élet szinpadán a sorsadta szerepeket olyan természetes formában, mint azt, Nagyságod minden időben és körülmények között keresztülviszi, kevesen dicsekedhetnek.

Bő ismerete, ritka jelleme, szilárd akarata: faradhatlan buzgalommal és kitartással mindazoknak, kik ügyes bajos dolgáikban jószágos szívűek fordulnak, pártfogása alá veszi.

Eredményekben gazdag tetteinek egész láncolata ismeretes; tudjuk, hisz cselekvése nyílt és őzetlen.

A sok közül egyért különös hálánkat kell kifejezünk.

Az esemény rendkívüli; a lehetlenségnek látszó ügy bonyolultságát, Nagyságodnak, valóban fáradságot nem ismerő széleskörű ismeretsége oldhatta csak meg, hogy — 9 tagból álló család — a más világrészből hazáját újból viszont láthatja. Ez az eset intő példa gyánant álljon mindazok részére, kik hazájukat lelketlen külföldiek csábítására, remélt jobb házával cserélik fel.

A szerencsétlenek csak érezni fogják tudni — újra sztteléstűket, szavakban pedig mi mondunk azon nagy áldozatért Nagyságodnak, a szerencsétlen hazavándorló honfitársainkért köszönetet.

És most áttérek magára a telepítvényre és annak rövid történetére.

A kovil-grabovai kincstári erdő területén létesített telepítvény 200 társvevő által alakítandó nagyközség ügye mindjárt kezdetben oly nehezségekbe ütközött, s olymértű csaknem legyőzhetlen akadályok és zavarok merültek fel, hogy indítatva éreztem magamat a telepítvényre vonatkozó egész ügyállást nyíltan és részrehajlatlanul a belügyminiszterium előtt kitárni, ahol a leg-sürgősebb teendők iránt szerény véleményemet előadtam, s annak idején emlékiratban vázoltam a telepesek szomorú helyzetét.

A felterjesztés sorsa nem ismeretlen; a telepítvény ügye jobbra kezdett fordulni. A telepesek azonföül egy küldöttséget is menesztettek Budapestre. Bende Imre püspök és Dörner Márton telepes elnök vezetése alatt, kik Tisza Kálmán miniszterelnök és gróf Szapáry Gyula pénzügyminiszter előtt esedeztek, hogy a zsege telepítvény anyagi terhein hova-hamarább könnyíttessék, mert különben 200 magyar család koldusbotra jut!

A most nevezett miniszterek magyar nemzeti szempontból a legkegyesebben fogadták a küldöttséget, s a legnagyobb készséggel megígérték, hogy a telepítvényre nehezedett bajokat szanalandó, a megfelelő segílyt meg fogják adni.

A magyar génius fénye volt az, amely főképen a miniszterelnök hazafias és keresetlen szavaiból kisugárzott; új erőt és bizalmat nyújtott ezen nehéz munkára; fenkölt szavai új gyarapodást hoztak erre a határszéli telepítvényre, melynek földjét régenge annyi honfűvér áztatta, melyről annyi szent emlék int felénk, és amely teremni fog ezentul is a hazának a régiekhez méltó hű fiaikat.

Még ma is minden telepes előtt a legnagyobb kegyelet és tisztelet tárgyát képezi Tisza Kálmán, kit a telepítvény megmentőjeként emlegetnek.

Működésem szerény köre nem zárhatja el a látóhatárt annyira, hogy e telepítvénynek kulturális és nem-

A midőn továbbra is Nagyságod jóindulatába ajánljuk magunkat, kérjük együttal, kegyeskedjék ezentul is ügyeinket oly odaadó szeretettel felkarolni, mint ezt eddig is tevé.

Kelt Katymáron, 1899. évi február hó 1-én.

Kiváló tisztelői:

Mayer János, Nedella Márton m. kir. pmstr., Till Imre, Nopper Gáspár, Rau Adám, Rau János, Weber Antal, Kühn János, Engländer József, Hoffmann János, Engländer A., Thüringer Tamás, Végh Rezső tanító, Schnitzer János, Gisel István, Hierl Alex, Weber Melcher, Bergerstock András, Till Ferenc, Zorn Gáspár, Weber András, Hied Adolf, Rau István, Patacsity Miklós, Rau István, Nuber Miklós, Markovich Béla, Roth János, Braun Márton, Stein Ferenc, dr. Robácsék István, Publ Miklós, Stern Vilmos, Baicht Lőrinc, Kutz Mátyás, Tobler Mihály, Temmer József, Publ Ferdinand, Roth Márton, Beitz Izidor, Braun Mátyás, Pösch Albert, Tóbi József, Király János, Humpfner Antal, Publ Antal, Schmidt Pál, Schilling Antal, Schnobl Jakab, Roth József, Inhoff József.

A bajai mandátum.

A képviselőválasztás Baján folyó hó 20-án tartott meg. A választó polgárok már a reggeli órákban nagy csoportokban gyűltek össze a városháza előtt és lelkesen éljenztek a jelöltet. Nyolc óraker megérkezett a választási elnök és a városháza termében megnyitotta a választást, megnevezve a jelöltet, dr. Plósz Sándor igazságügy-minisztert, konstatalva együttal, hogy ellenjelölt nincsen. Majd kiűzte a zárórást, melynek lefolyása alatt más jelölés nem történt. Ekkor az elnök kihirdette a választás eredményét, mely szerint dr. Plósz Sándor igazságügy-miniszter egyhangulag Baja város képviselőjévé megválasztott. A kihirdetés a választás eredményét váró polgárok között óriási lelkesedést keltett s hangos éljenzésbe törtek ki.

A mandátumot küldöttség vitte fel Budapestre, melyet dr. Plósz Sándor igazságügyminiszter folyó hó 22-én délután 3 óraker fogadott. A küldöttség tagjai voltak: Szutrély Lipót választási elnök vezetésével Schmausz Endre főispán, Veszter Imre képviselő, Hegedűs Aladár dr. polgármester, Vojnics Dániel apát-plébános, Scheibner Gyula rendőrkapitány, Latinovics Gyula főszolgabíró, Scherer Sándor tanítóképezdei igazgató, Latinovics János, Bodrogi Gyula dr., Schön Antal, Stesser Gyula, Hermann Adolf dr., Mikitsch István, Müller József, Pinter Ferenc, Ertl István, Eckert István, Reich Vilmos és Lajdi József.

Szutrély Lipót megleghangu beszéd kíséretében nyujtotta át a miniszternek a megbízólevelet.

Plósz Sándor igazságügyminiszter hosszabb beszédben válaszolt. Megköszönte az elnöknek és a küldöttségi tagoknak iránta tanusított szives jóakarukat. Programját részletesen kifejteti, ugymond, ezuttal fölslegesnek tartja, mert ma is ugyanaz a programja, a melynek alapján már előzőleg két ízben megválasztották. Tántoríthatlan hiva az 1867 diki kiegyezésnek és az összes államügyek szabadelvű irányban való fejlesztésének. A mi különösen az igazságügyet illeti, a melynek vezetése most ő rá van bízva, törekedni fog a megoldásra váró föladatokat az eddigi szellemben megvalósítani és az igazságügyet továbbra is mindinkább a fejlődés és fölvirágzás felé vezetni.

Ezután Szutrély bemutatta a küldöttség egyes tagjait. Délután 5 óraker Plósz miniszter a küldöttség tiszteletére a Kontinental-szállóban ebédet adott, melyen még Hegedűs Sándor kereskedelemügyi miniszter, Darányi Ignác földmívelésügyi miniszter és Vörösmarty Béla igazságügyi államtitkár is résztvett. Az első köszöntőt Plósz igazságügyminiszter mondotta Baja város közönségére, a város fölvirágzására írtve poharát. Hermann Adolf dr. Plósz miniszterre emeli poharát. Köszöntőt mondott még Schmausz főispán Darányi miniszterre, Scherer Sándor Hegedűs miniszterre, Darányi földmívelésügyi miniszter Baja város fölvirágzására, Hegedűs Sándor kereskedelemügyi miniszter Vojnics apát-plébánosra, Hesser Gyula Vörösmarty államtitkárira, aki azután Schmausz főispant és Hegedűs Aladár dr. bajai polgármestert köszöntötte föl.

zeti feladatainak összeségét, habár csak rövid vonásokban is, be ne mutassam.

Tiszakálmánfalván a mai napig 323 csinos ház épült, 2764 lakost számlál s 3230 katasztrális hold elsőrendű termőföldet bír; a lakházak terv és előírás szerint cserép és zsindeyl tetőzettel épültek; utcai szabályosak és szélesek, a házhelyek 800 ölnyi belterülettel bírnak; van postája, gyógyszerháza, három temploma illetőleg imaháza, három iskolája, pénzintézete, olvasóköre, megfelelő szállodája és egy csinos községháza. Hasonló jele ennek a nagy fejlődésének az, hogy néhány hónap mulván megnyílik a vasútja, mely vonal össze fogja kötni Tiszakálmánfalvát Újvidékkel és Tittelal.

Tiszakálmánfalva rohamos fejlődése természetes és nem erőltetett: nyugodván az a belterjes és okserű földművelés és házi ipar legszilárdabb alapjain; nem évtizedek, de évszázadok mulasztását pótolja ezen új község most, amikor egyszerre megnyitotta a katonai határvidéken a magyarság számára a nyugodt és biztos letelepedést; lakosságának főfoglalkozása a földművelés és háziipar, melyet munkabíró természetének egész erejével és szorgalmával űz, s legfőbb vágya, minél több földet szerezni; minden igyekezete oda terjed, hogy a szomszéd határokból is földeket vásárolhasson.

Mindezek után még hálával kell megemlékeznem boldogult Haynald kalocsai érsek és Bende Imre püspökről, kik a telepítvényt erkölcsileg és anyagilag támogatni kegyesek voltak; nevezetesen nagy köszönet illeti a nagyemlékű Haynaldot, ki a telepítvényen építendő iskola céljaira 4000 frtot és a kántor-tanító fizetésére pedig évi 300 frtot a sajátjából ajándékozott.

Ott, hol még csak rövid néhány esztendő előtt egy nagy óserdő lombja zöldellett, ma megláthatjuk a rohamos fejlődésben levő új községet, amelynek jelene is olyan biztató már, hogy Tiszakálmánfalvára, a Bácska gyönyégre büszkék vagyunk.

Dörner Márton.

Ujdonságok.

A nagyhét. Komoly hangulattal tölt el minden keresztény hívőt a nagyhét. Magunkba szállunk ilyenkor és visszapihlantást vetünk az igaz szeretet, a Megváltó kinszenvedésére és halálára, melyet az egyház szertartásai oly megrendítően idéznek vissza emlékeztetnkbe.

A zombori róm. kath. templomban a nagyhéti szertartások a következő rendben fognak megtartatni:

Virágvasárnapon 10 órakor a pálmák megáldása s körmenet, mire a Passióval a nagymise következik. Délután 1/2 órakor magyar szent beszéd.

Szerdán délután 4 órakor gyász zsoltosza Jeremiás sirmával, s a „Miserere“.

Csütörtökön reggel 9 órakor nagymise közáladozással; — délután mint szerdán.

Nagypénteken reggel 8 órakor német prédikáció, mely után közvetlenül tartatik az előszentelt mise a Passióval és keresztimádással; mire a Szentség a szent Sírhoz vétetik, — ezután bunyevac szent beszéd. Délután 3 órakor magyar szent beszéd, melynek végzetével processió vezetetik a Kálváriához, honnét a templomba visszatérve énekeltek a Jeremiás sirmával és a „Miserere“. — Esti 7 órakor a szent sirmál ima és ének, mire a Szentség körmenetileg a sekrestyébe vitetik.

Nagyszombat reggel 6 órakor körmenetileg Szentségkietel, 8 órakor tűszentelés, a husvét gyertya megáldása dícsenettel, ezután a próféciák, keresztmítványok és minden szentek litániája, mire a feltámadási nagymise következik. Az ünnepélyes feltámadási körmenet esti 1/2 órakor tartatik meg.

Húsvétkor reggel 7 órai csendes mise után az étek megáldása; 8 órakor kismise és mémet szent beszéd; 9 órakor csendes mise, utána bunyevac szent beszéd; 10 órakor ünnepélyes nagymise; délután 3 órakor vespernye.

Húsvéthét a szokott órákban megtartott szent miséken kívül 10 órakor magyar egyházi szónoklat; délután 3 órakor vespernye.

A főrendiházról. A főrendiháznak folyó évi március hó 20-an tartott ülésén br. Vojnits István vármegyei főispán az országos fegyelmi bizottságba tagul megválasztatott.

Kinevezés. Sinai Károly, zombori kir. törv. jegyzőt a király Kulára aljárásbírónak nevezte ki.

Március 15. A március hó 15-iki ünnepélyt rendező állandó bizottság kedden délután érkeztetett tartott, a melyen az idei ünnepély eredményéről számolt be az intézőség. Az értekezlet elhatározta, hogy ez évben több ültést nem tart, de már most kijelenti, hogy március 15-ét a jövő évben is megünnepelik. A jelen voltak Szalay Frigyes indványára egyhangú helyesléssel köszönetet szavaztak Vértési Károlynak, a bizottság érdemes elnökének és Major József bizottsági pénztárosnak.

Vilányvilágítás Zomborban. Az aszfaltozási elömmunkalok teljes befejezést nyertek, a tényleges aszfaltozások — ha az időjárás megengedi — már a jövő héten megkezdődnek. Polgármestertünk tevékenysége ezek után a villamos világítás megvalósítása felé irányul. E célból Gergurov Milán városi főmérnökkel Nagy-Becsekerek, Temesvár és Versec városokba utazott a vilányvilágítási berendezések tanulmányozására.

Szarvas Gabor, a volt bajai tudós mellszobra, amelyet a tudományos akadémia előtt abban a kis parkban állítanak föl, ahol Széchenyi szobra áll, elkészült. Az emlékszobrot, amelyre az országos tanáregyesület tagjai adták össze a költséget, Jankovich Gyula mintázta. A mellszobrot magas talapzatra helyezik, amelyről a géniusz, a szobor legszebb része, pálmát nyújt föl a híres tudósnak. Az emlékművet ez év június elején fogják leleplezni az országos tanáregyesület közgyűlése alkalmával. A szobor szemben az akadémiával, a Széchenyi-szobor mögé jön; szemben vele, a másik oldalra Salamon Ferenc emlékszobrát állítják föl. Ezenkívül pedig még két kiváló tudós mellszobrát akarják a kis parkban elhelyezni.

Előfizetési felhívás. Lapunk volt munkatársa, kitől több szép költeményt közöltünk, a következő előfizetési felhívást küldte be hozzánk: Egy kötet költeményt szándékozom kiadni „E“ cím alatt. Husz év terményének legjavát válogattam össze. Avatott szemek vizsgáltak át verseimet, melyeket szigorú önbírálat mellett bocsátok a nyilvánosság elé. Jó sorsom gondoskodott róla, hogy életem ne szűkölködjék olynemű regényességekben, melyek a költészetnek elegendő táplálékot nyújthatnak. A kötet tárgya: haza, barátság, szerelem és élet. A könyv huszvétra fog megjelenni mintegy 9—10 ivnyi terjedelemben, s előfizetési ára 2 korona. Az előfizetési pénzeket április hó 5-ig nevére, vagy Trencsényi Károly, felső kereskedelmi iskolai tanár (Zombor) nevére címezve kérem. Gyűjtőknek 6 (hat) előfizető után szivesen szolgálak tiszteletpéldánnyal. Hazafias fűzőlettel vagyok Kaposvár, (Somogy m.) 1899. március hó Hollósi István, állami iskolai tanító.

Gyász hírek. Spanyol József nyug. m. kir. fővadász, Spanyol József zombori kir. járásbírósi joggyakorló édes apja, folyó hó 21-én életének 63. évében elhunyt. Temetése folyó hó 22-én délután volt. — Hippich Péter zombori fiatal kereskedő folyó évi március hó 22-én hosszas szenvedés után jobb létre szenderült. Temetése tegnap délután nagy részvét mellett ment végbe. — Robitsek Sándor betűszedő ifjúsága virágjában 18 éves korában, folyó évi március hó 21-én meghalt. Béke hamvaikra!

Tagosítás Hód-sághon. A hód-sági tagosítás iránt folyó hó 21-én volt a szavazás a kr. törvényszék kiküldöttje, Szondy Mátás kir. törvényszéki bíró elnöklete alatt. Az érdekelt birtokosok legnagyobb része leadta szavazatát és a tagosítás 59 szótöbbséggel elhatározott. Ez által az évek óta húzódó ügy, mely Hód-sághon sok villongásnak volt oka, békés megoldást nyert. Az ügy sikerének érdekében Szendy István községi jegyző fáradozott leginkább és az elért eredmény az ő buzgó közreműködésének köszönhető.

Dr. Hermann Adolf. Nemesak B.-Almásan, hanem az egész megyében lesújtólag hatott az a gyász, hogy dr. Hermann Adolf tekintélyes b.-almási ügyvéd meghalt. Dr. Hermann az örökös jó kedélyével, jószívűségével és meggyőző modorával nagyon sok jó barátot szerzett a megyében. 2 év előtt Bácsmegeye tiszteletbeli ügyészének nevezték ki. A 42 éves életerős ember mintegy 10 nap előtt tüfusból megbetegedett és azóta folyton rosszul volt, míg most kiszendvedt. Halála fájdalommal tölti be Bács-Almás községe lakosságának szívét.

Mi is őszinte részvéttel járunk az elhunyt ravatalához és kívánjuk, hogy adjon az Isten erőt a szerencsétlen anyának a csapás elviselésére.

Eljegyzés. Höger Márton helybeli asztalos iparos eljegyezte Herczog Vince helybeli polgártársunk leányát, Emma kisasszonyt.

Ajándékozás. Dr. Darányi Ignác földmívelés-miniszter folyton jelét adja nagylelkűségének és jóindulatának. Az elmúlt héten a miniszter O. Becsét 50000 drb akácfával ajándékozta meg. Az ajándékot a királybalmi állami telepről kapták.

Persely a m. kir. anyakönyvi hivatalokban. A belügyminiszterium engedelmével a „Vakoktatás gyámoltó országos egyesület“ perselyt helyezték el az ország összes anyakönyvi hivatalaiban. Ezzel mód nyújtott arra, hogy akik az anyakönyvi hivatalokban járnak, jótékonytételt gyakorolhassanak. A helybeli anyakönyvvezető tanácsnok asztalán is ott van az „Adakozzunk a vakoknak“ felirású bádóg-persely. Felhívjuk erre a közönséget figyelmét. A születést bejelentők és házasságot kötők örömeiből jusson egy kevés azoknak, kiket a sors oly soktól, mindenüktől fosztott meg és a halálesetet bemozdó gyászborultak pedig a jótékonytételt gyakorlásában leljék fájdalomukban az első vigaszt.

Bács-petrovosszéllői műkedvelői társulat husvét másnapján ismét színi előadást tart. Ez alkalommal színe kerül a „Gyimesi vadvirág“ című népszínmű. Visszapillantva az ifjúság multban aratott nagy sikereire, reméljük, hogy ezuttal is kellemes élvezetben lesz része Petrovosszéllői község műpártoló közönségének, amit úgy a darab kitünősége, mint a szereplők ismert játéka előre is biztosít.

Német-magyar iskolaközösség. A „M—“ a következőket írja: A bácskai Sztanisics községben — írja odaváló levelezőnk — a római katolikus magyar és német lakosság közös iskolát tart. Fizetnek összesen öt tanítót, a kik öt osztályban tanítanak. A magyar tanulók száma 138. Legtermészetesebb lett volna tehát, ha az öt osztály között felosztották volna a 138 magyar tanulót, így az idegennyelvű tanulók könnyebben sajátíthatták volna el a magyar nyelv tudását az azt a mértékét, a mit az 1879-iki törvény tőlük megkövetel. E helyett azonban a magyar tírelem beleyugodott abba, hogy a 138 magyar tanuló egy osztályba zsufolják némi kórkülömbőség nélkül. Az egyik ikerendelt tanítónő tehát egy teremben egy időben hat osztályt és két-nemű gyermekereget oktatt. Az idegennyelvű tanulók számára pedig lefoglalták a többi négy tanteremt, a kik jóval kisebb népességű és osztályok szerint elkülönített csoportokban szolgáltak a német kultúrát annál határozottabban, mert a magyar gyermekekkel nem érintkező idegen nyelvű tanulóktól persze sok magyar tudást nem várnak. A sérelem a magyar tanulókra nézve eddig is teljes. Karácsony óta azonban hallatlan, amit a német-közösség a magyar tanulókkal művel. Történt ugyanis, hogy egyik német tanítónő megbetegedett és így a német kultúrának eme magyarországi veteményes kertjében már csak három német tanító munkálkodott. Következett volna, hogy a kik annyira lelkesednek a németért, német helyettesítőt szerződtettek volna. Vagy ha erre bavi busz forintjuk nincs, akkor a többi három német tanítóval helyettesítessék a beteget a ki az egész tanévben mindmáig sem taníthat. E helyett azt tették, hogy a 138 magyar tanuló tanítóőjt rendeltek ki helyettesnek olyformán, hogy már karácsony óta a magyar tanulók naponta csak fele időt át nyernek oktatást. A magyar kultúrának elég az is, ha 138 hat osztályba sorozott magyar tanulókat jut egy fél tanítónő. Egy-egy magyar osztályra jut tehát az egész tanítónőnek tizenkettő óra. Ugyanez pedig a külön termekben elhelyezett német osztályokban külön tanító áll minden osztály rendelkezésére.

Egy hajótörött. Guba Emma, magyar recitátor, ki legutóbb Eszéken tartott előadást, de kellő támogatásban nem részesülvén, súlyos anyagi gondok között érkezett városunkba s csakis polgármestertünk előkezessége juttatta abba a helyzetbe, hogy utját Budapestre megtehette.

A nyomor áldozatai. Vérfa-gyászú eset történt a napokban a Kelebia állomásához közel fekvő 2. számú órházban. Egy asszony feküdt ott élettelenül, mellette ült a szalmakazal alatt 7 éves kis lánya és a férje a hidegtől teljesen megdermedve mozdulatlannal. Az esetről tudósítónk a következőket számolt be: Délután 2 óra tájban a kelebiai állomás előjáró stúrgönyözött a szabadkai állomásfőnökségnek, hogy a 2. számú órházban egy szalmakazalban 3 egyén fekszik, teljesen megdermedve a hidegtől. Az állomásfőnök azonnal telefonált a rendőrséghez elmondván az esetet, Hegedűs kapitány azonnal utasította a mentőket, hogy menjenek ki Kelebiára. Alighogy befogták a lovakat, a második stúrgöny érkezett, hogy az asszony meghalt. Hegedűs kapitány Marjánovics biztossal és 2 mentővel együtt kimentek a helyszínre, ahol megborzadva látták az esetet, ott feküdt a szalmakazal előtt a földön élettelenül az asszony, mellette ült férje Markodi László marosvásárhelyi illetőségű és 7 éves kis lánya szalmába burkolva. Hegedűs kapitány elrendelte, hogy a férjét és a kis leányt burkolják be valami ruhába, amit meg is tettek. Mikor egy kissé magukhoz tértek a szerencsétlen teremtések, elmondták a következő szívszagató esetüket: Kora reggel érkezettünk Majsáról, ahol munkában voltunk. Volt néhány darab rongyunk, azt ott Majsán tűz pusztította el, maradt még néhány krajcárunk, azon kenyeret vásároltunk, de már reggel elfogyott s így kénytelenek voltunk éhezve és a fagytól megdermedve utnak indulni Kelebiára, ahol munkát kerestünk. Kora reggel megérkeztünk a 102. sz. órházhoz és mint ahogy feleségem az éhségtől és hidegtől tovább menni nem bírt, bebuszajátást kértünk az őről. Az őr azonban nem eresztett be bennünket, hanem azt mondotta: „menjetek oda a szalmakazalhoz és fekdjetelek ott le, enni-alom nincs.“ Mit volt mit tenni, belebujtunk a szalmába s ott kis leányom elaludt, én azonban féltém a veszedelemtől, őriztem feleségemet, mert féltém attól, hogy meghal. A szerencsétlenség el is érkezett, mert szegény dél tájban meghalt. Dél óta nem ettünk egy falatot sem, kérem az urakat segítségnek rajtunk. A jelen voltak nagyon megindította ez a szomorú eset. Hegedűs János kapitány a holt asszonyt a bajai temető boncházába vitette, a szerencsétlen embert és kis leányt pedig a szegényházba vitték.

Az apa kedvtelése. Nagyon kedvelte Vida, csantavéri gazdámber a Gusztai fiacskáját. Most is, hogy a földjét hengerelte, kivitte magával a negyedfél éves

gyereket. Haladt a gyerek a puha földben, de elfáradt s akkor az az ostobaötleme támadt az apának, hogy fölülte a hengerre a gyermeket. Ment is így a dolog, a Gusztinak tetszett nagyon, Vida pedig előjárt s vezette a lovakat. Egyszer hátra tekint, hát nincs a hengeren a gyerek. Hol van? Megáll a lovakkal, keresi, nézi s meg is találja a henger által lepréselt nyomon, a földön elterülve, halva. Lebukott a szerencsétlen fia a hengerről előre, mit sem sejtő apa ráhuzatta a nehéz gépet s megölte vele a tulajdon fiát. Vida ellen a hatóság vizsgálatot indított.

Pofozkodó törvénybíró. Az „O-Becsei Közlöny“ írja: Városunk törvénybírája Horváczky Milán — mint értesültünk — e hó 22-ére a szolgabíróság által rendeltetett, hogy letárgyalják az ellene hivatalos hatalommal való visszaélés címén egyik helyi kereskedő által indított fegyelmi vizsgálatot. Erdekes itt megemlíteni, hogy a multkoriban, mikor Horváczky és ellenfele a megelőző időzésre bementek az illetékes hatóság hivatalába s az ellenfélnek érvelései valószínűvé tették a bíró ur önkényes eljárását s ebből kifolyólag hivatalos hatalmával való visszaélését, nevezett bíró ur oly dühbe jött, hogy a hivatalból távozó ellenfelet a hivatalos helyiség kapujában, nyilvános helyen areul ütötte. Mindenesetre ez csak súlyosbító körülmény lehet a tárgyalás további folytatására, amelyre a bíró ur ellen, mint halljuk, többen is készülnek argumentumokat kivácsolni s talán Vezelics Milutin sem busul, ha híret veszi, hogy becei kollégája is pórászra kerül.

Kiskereskedő nem tartozik könyveket vezetni. A kereskedelmi törvény 5. §-a kimondja ugyan ezt a határozatot, közelebb azonban kérdés merül föl aziránt, hogy vajjon az a kereskedő, kinek hitele a kisipar körét nem lépi át, akkor sem köteles-e rendszeres könyveket vezetni, ha céget bejegyeztette. Egy ilyen kiskereskedő állott ugyanis vétkes bukás vétségével vádolva a törvényszék előtt. A vád arra volt alapítva, hogy az illető, noha cége be volt jegyezve, nem vezetett rendszeres könyveket. A törvényszék azonban s a budapesti ítélőtábla is fölmentő ítéletet hozott és pedig azért, mert a vádolt ítélete a kisipar körét nem haladta meg, minélfogva reá a könyvek kezelésére vonatkozó törvényes rendelkezések nem alkalmazhatók, bárba céget bejegyeztette is, amit tenni szintén nem lett volna köteles.

Új szerek a foggyógyászatban. Alighanem sikerülni fog a foggyógyászatból végképpen száműzni az elaltatást. Ujabban ugyanis a foghuzásnál és a foggyógyítás közben olyan fájdalomcsillapító szereket használnak, amelyek rendkívül előnyösnek bizonyultak, úgy, hogy szükségtelemre is tehetik a fogoperációknál az elaltatást. Ilyen az úgynevezett „uj orthoform“, amely nemcsak hogy hirtelen csillapítja a fájdalmat, hanem a gyógyulást is siettet. Egy berlini fogorvos jelentette már féleztendővel ezelőtt, hogy az orthoformot naponként rendkívül sikerrel használja a praxisában. Egy müncheni orvos hasonlóképpen nyilatkozott eről a szeréről, amelyet különösen hatásosnak talált gyuladt, nyílt fogfájásokban, amikor a fájdalom roppant heves lett, a fájdalom csillapítására foghuzások után, foghuzadagantok, megégetett és megsérült foghuzás kezelésénél, továbbá asbesthel keverve gyökérszabotornák betömésénél és a fogak furása alkalmával is, ha a beteg nagyon érzékeny. Ez a müncheni orvos azonkívül még egy másik szert is használ a fájdalom csillapítására, a nirvanint, amelyet a fog kibuzása előtt a foghuzásba fecskendeznek. Három-négy perccel a befecskendezés után a fogat fájdalom nélkül lehet kibuzni. Egy ülés során egyszer már huszonkét fogat is buzott ki nirvanin segítségével; gyermekeknek is minden veszedelem nélkül használhatta a nirvanint.

Kiadó bolthelyiség. Zombor sz. kir. város tanácsa közhírré teszi, hogy a város tulajdonát képező, a városháza épületében levő Jóánovits A. a görög-dinyéhez címzett bolthelyiség 1899. évi május hó 1-től 1902. évi október 31-ig terjedő időre folyó 1899. évi április hó 10-én reggeli 11 órakor a városháza tanács-teremben nyilvános árverés útján bérbeadatni fog.

NYILTTÉR. *)

Köszönetnyilvánítás.

Mindazon jó barátaink és ismerőseink, kik szeretett leánykánk elhunytá alkalmából — eme szomorú napjainkban — kegyeletes részvétökkel megtiszteltek, fogadják ez uton is hálás köszönetünket.
Zombor, 1899. március hó 23-án.

Dr. Donoszlovits Vilmos és neje.

Köszönetnyilvánítás.

Fogadják mindazok, kik felejtethen férjem gyászos elhunytá alkalmából jól eső részvétökkel felkerestek, a magam és családom nevében mélyen érzett hálás köszönetem kifejezését.
Bezdan, 1899. március hó 22-én.

Özv. Pencz Lászlóné.

Szerkesztői üzenetek.

Bezdan kis kaszinó. A „Bácska“ című hetilap szerkesztője dr. Balogh Ernő előtt, dr. Molnár István Lajos ur volt.

Felelős szerkesztő:

Dr. BALOGHY ERNŐ,

köz- és váltó-ügyvéd.

Laptulajdonos és kiadó:

BITTERMANN NÁNDOR.

HIRDETÉSEK.

Két jó házból való fiu tanoncul felvétetik

Weidinger S. és Zs.

cégnél.

2-2

*) Az e rovatban közöltéktől nem vállal felelősséget a szerk.

Árverési hirdetés.

Az apatini kir. járásbírósa mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy dr. Buják József ügyvéd végrehajtatónak Dokmanov Mita ó-sztapári lakos végrehajtást szenvedett elleni 100 frt tőke s járulékaik kielégítése miatti ügyében az ó-sztapári 576. sz. tjkvben irt A. I. 1. sor, 1562. hr. sz. 9 hold 37 □ ölet tevő ingatlanból Dokmanov Mita 7/24-ed rész feltétlen illetősége 783 frt 16 kr, az ugyanott felvett A. I. 2. sor, 1948. hr. sz. 2 hold 606 □ ölet tevő ingatlan 153 frt 25 kr, az ó-sztapári 2858. sz. tjkvben A. I. 1. sor, 2318. hr. sz. 200 □ ölet kitévő ingatlan 42 frt ki kiáltási árban 1899. évi április hó 14-ik napján délelőtt 10 órakor bírósági végrehajtási árverés alá fog bocsátatni s a kikiáltási áron alul is el fog adatni.

Árverezni szándékozik tartoznak a kikiáltási ár 10%-át készpénzben vagy óvadékképes értékpapirokban a kiküldött kezéhez letenni, vagy neki a bíróságnál előlegesen elhelyezett bánatpénzről kiállított elismervényt átszolgáltatni.

Vevő köteles a vételért három egyenlő részletben és pedig az első egy hó, a második két hó, a harmadikat három hó alatt, mindig az árverés napjától számított 5% kamattal együtt a zombori kir. adóhivatal mint letéptéztárnál lefizetni s a vétel után járó kincstári illetéket viselni. A bánatpénz az utolsó részletbe fog betudatni.

Apatin, 1899. évi február hó 1. én.

Az apatini kir. járásbírósa mint telekkönyvi hatóság.

Pályázati hirdetés.

A magy. kir. honvédelmi miniszter ur öngyméltóságának 1899. évi februárius havában 15402./XIV. 1899. H. M. szám alatt kelt és a „Budapesti Közlöny“ 1899. évi március 2-án megjelent 52-ik számában is közzétett „Pályázati hirdetés“ szerint az 1897. évi XXIII-ik törvények értelmében szervezett **honvéd főreáliskola I-ső évfolyamában az 1899.1900-ik iskolai év kezdetén** (1899. évi szeptember hó 1-én) a Bács-Bodrogh vármegye által a honvéd-főreáliskolánál és Ludovica-Akadémiánál együttvéve létesített két **alapítványi helynek egyike** be fog tölteni.

Az alapító levél II-ik pontjának rendelkezései szerint ezen alapítványos hely után az évi ellátási díj Bács-Bodrogh vármegye pénztárából, illetve az e célra a vármegye közönsége által létesített alpból fog fedeztetni, — azonban minden pályázónak hozzátartozói kötelezettséget vállalni tartoznak, hogy minden iskolai év kezdetén a honvéd-főreáliskola pénztárába tandíj fejében tizennyé forintot lefizetnek.

Az alapító levél III-ik pontjának rendelkezései értelmében ezen alapítványi hely élvezetében csakis **Bács-Bodrogh vármegyében községi illetőséggel bíró** szülők fia i részeshelhetnek, azonban az alapítványi hely élvezetében egyenlő minősítés esetében Bács-Bodrogh vármegyei tisztviselők fia i részeshelődök, ha azok Bács-Bodrogh vármegyében községi illetőséggel nem is bírnának, de a vármegye földrajzi területén levő azon törvényhatóságoknál, hol mint vármegyei tisztviselők szolgálatukat teljesítik, illetőséget nyertek, — és amennyiben az e részben fennálló szabályokban megszabott előképzettséggel bírnak és a megállapított egyéb általános kellékeknek is megfelelnek.

A pályázati kérvényekben kifejezés adandó annak, hogy a folyamodó az „Utasítás a pályázók felvételére nézve a m. kir. honvédelevő és képző intézetekbe“ tartalmulag ismeri és kötelezi magát az ezen utasításban meghatározott valamennyi feltételnek megfelelni.

A kérvények azon okmányokkal és bizonyítványokkal szerelendők fel, melyek igazolják:

- 1. pályázó magyar állampolgárságát és községi illetőségét, ez utóbbira vonatkozólag különös tekintettel az alapító levél III. pontjának fentebb közölt rendelkezéseire;
- 2. a pályázó testi alkalmasságát a katonai nevelésre;
- 3. a megkívánt előismereteket;
- 4. a kifogástalan erkölcsi magaviseletet;
- 5. a betöltött legkisebb és a túl nem haladott legmagasabb életkort.

Ezen okmányok minősége, kiállításuk illetékessége, mint egyáltalán a felvételre nézve megállapított részletes feltételek és tudni valók a m. kir. honvédelmi miniszter urnak fenn idézett és valamennyi megyei főszolgabírói hivatalnál és Zenta r. t. város polgármesterénél egy példányban fellelvő „Pályázati Hirdetés“-ében és ezenkívül az „Utasítás a pályázók felvételére nézve a m. kir. honvédelevő és képző intézetekbe“ K—1. jelzésű szolgálati könyvben olvashatók, mely utóbbi utasítás Budapestben a Pallas nyomdai részvénytársaságnál 35 kr-ért kapható.

Felhívom tehát pályázók hozzátartozóit (anya, gyám, anya), hogy fentiekhez képest kiállított és felszerelt folyamodványukat **1899. évi április hó 20-áig bezárólag** az alapító levél IV. pontjához képest a bemutatási jogot gyakorló Bács-Bodrogh vármegye közönségének törvényszerű megbízottjához, **alulírott alispánhoz** annál is inkább nyujtsák be, illetve postán küldjék el, mert a később beérkező folyamodványok figyelembe vételni nem fognak; valamint nem fognak figyelembe vétetni a nem szabályszerűen kiállított vagy felszerelt folyamodványok sem.

Végül tudatom, hogy oly ifjú, ki a megkívánt tanulmányi előképzettséggel nem bír, továbbá olyan, aki az 1899. évi szeptember hó 1-én a szabályszerű legkisebb életkort még el nem fogja érni, vagy azt már túlhaladja, — hacsak a korkülönbség nem igen kis mérvű, — és olyan ifjú, aki a régi rendszerű, s ezentul fokozatosan megszűnő Ludovica-Akadémia tisztképző tanfolyamának ez idő szerint már növendéke: ezen alapítványi helyet el nem nyerheti.

Zomborban, 1899. évi március hó 16-án.

Karácson Gyula,
alispán.

Hirdetés.

Bács-Bodrogh vármegye közigazgatási bizottsága részéről közhírré tétetik, hogy az ó-becse-újvidék-titeli helyi érdekű vasut engedélyeseinek kérélmé folytán az említett helyi érdekű vasut építési céljaira Lok község határában sztlkséges, a loki 572. számú telekjegyző-könyvben felvett 690/2. kataszteri helyszínelési számú birtoktestből, mocsár s rétből igénybe veendő 4^{1277/1600} holdnyi területre nézve, melynek tényleges birtokosa Lok község, bérloje Deutsch Ignác és Brüll Henrik budapesti, Hirschler Dezső temesvári lakosok, telekkönyvi tulajdonos: m. kir. kincstár; öngyméltósága a kereskedelemügyi m. kir. miniszter ur folyó évi március hó 3-án kelt 6559/V.1899. számú intézvényével a kisa-játítási eljárást rendelte el.

Az 1881. évi XXI. t. c. értelmében kiküldött bizottság a helyszíni tárgyalást az idézett törvény alapján Lok községben a községházánál **folyó évi április hó 10. (hétfő) napjának délelőtt 9 óráján** fogja megkezdeni.

Miről az érdekeltek azzal értesítettek, hogy a kisa-játítási terv és összeírás Lok községházánál a hivatalos órák alatt folyó évi március hó 25-től április hó 8-áig bezárólag közszemlére kitétetik s hogy a tárgyalásnál jogában áll minden tulajdonosnak a kisa-játítási terv ellen és minden telekkönyvi érdekeltnak a felajánlott ár ellen felszólalni és kifogásait jegyzőkönyvbe vétetni.

Végül kijelentetik, hogy a bizottság a kisa-játítási terv megállapítása felett akkor is érdemileg batároz, ha az érdekeltek közül senki sem jelen meg s hogy a meg nem jelenés, vagy a felszólamlásnak elmulasztása az idézett törvény 36. §-ában körülírt jogi következmény-nyel jár.

Kelt Zomborban, Bács-Bodrogh vármegye közigazgatási bizottságának 1899. évi március hó 18-án megtartott rendkívüli üléséből.

VOJNITS,

3—2 főispán, mint a közig. bizottság elnöke.

2014. sz.

kig. 1899.

Pályázati hirdetés.

Vajszka bogyáni körjegyzőségben üresedésbe jött előleges havi részletekben kifizetendő évi 480 frt javadalmazással összekötött közirnokai állásra pályázatot nyitok s mindazokat, a kik ezen állást elnyerni óhajtnak felhívom, hogy szabályszerűen felszerelt és valamely szláv nyelvnek tudását igazoló kérvényeiket **folyó évi április hó 7-ig** hozzám annál is inkább benyujtsák, mert a később érkezőket figyelembe venni nem fogom.

Hódsághon, 1899. március hó 22-én.

Lihtneckert,
szolgabíró.

3—1

Keil-féle padló-fenyőmáz.
Keil-féle fehér fenyőmáz mosdószalira 45 kr.
Keil-féle viaszpaszta parkettra 60 kr.
Keil-féle aranylakk keretekre 20 kr.
Egyedüli raktár:
Ifj. Heindlhofer Róbertnél
ZOMBORBAN.

768. szám.

kig. 1899.

Pályázati hirdetés.

Bács-Kula községében leköszönés folytán megüresedett községi gyalogrendőri állásra ezennel pályázat hirdettetik.

Felhívom mindazok, kik ezen állást elnyerni óhajtnak, hogy szabályszerűen felszerelt kérvényeiket Bács-Kula község eljárárságához **1899. évi április hó 5-ik napjáig** adják be.

Ezen állással a községi pénztárból havi utalagos részletekben fizetendő 335 frt évi fizetés van összekötve. Előírt ruházatát a rendőr maga tartozik beszerezni.

B.-Kulán, 1899. évi március hó 11-én.

Dosztig József, **Fürstner István.**
jegyző. 3—3 bíró.

Hirdetés.

Kulpinban ez évi április hó 4-én délelőtt 9 órakor az ottani ev. egyház régi paplaka s régi iskola-épülete nyilvános árverésen el fog adatni. Közelebbi felvilágosítással szolgál a kulpini ev. lelkészi hivatal.

Czeznér József

kocsigyártó és kárpitos üzlete

Zomborban

Zarándok (sóbáz) utca 107. sz. saját ház.

Van szerencsém a n. é. közönség b. tudomására hozni, miszerint 1898. évi november hó 1-től üzletemet saját házamba helyeztem át, hol szakmamba vágó összes munkákat gyorsan és pontosan a legjutányosabb árak mellett elvállalom.

Raktáron tartok mindenemű **új és átalakított hintókat, kocsikat stb.** szakmamba vágó bármilyen megrendelést, illetve átalakítást elfogadok és azt a legrövidebb idő alatt eszközölöm.

A nagyérdemű közönség szives pártfogását kérve, maradok

kiváló tisztelettel:

Czeznér József,

kocsigyártó és kárpitos.

20—9

Eladó zongora.

Egy teljesen jó, de elhanyagolt állapotban levő zongora eladó. Bővebbet a kiadóhivatalban.

384. szám

1899.

Árverési hirdetés.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t. c. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a zombori kir. járásbírósa 1899. évi V. 682/3. számú végzése következtében dr. Buják József ügyvéd által képviselt Wagemann Simon javára Vicsek Pál ellen 250 frt és járulékaik erejéig fogana:osított kielégítési végrehajtás utján lefoglalt és 400 frt-ra becsült buza, kocsik, lovak, malacokból álló ingóságok nyilvános árverésen eladandók.

Mely árverésnek a zombori tek. kir. járásbírósa 1899. V. 315/2. számú végzése folytán 250 frt tőkekövetelés, ennek 1897. évi május hó 26-ik napjától járó 8% kamatai és eddig összesen 51 frt 75 krban bíróilag már megállapított költségek erejéig 0 Szivacon a községházánál leendő eszközölsére **1899-ik évi március hó 30-ik napjának délutáni 2 órája** határidőül kitétetik és ahhoz a venni szándékozik oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t. c. 107. és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is el fognak adatni.

Kelt Zomborban, 1899. évi március hó 13-án.

Styrum Mór,

kir. bir. végrehajtó.

464. szám.

1899.

Árverési hirdetés.

Alulírt bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t. c. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a szabadkai tek. kir. törvényszék 1899. évi 1801. és 1802. számú végzése következtében dr. Bruck Samu bajai ügyvéd által képviselt Ripp Samu és Ripp Ignác bajai lakosok javára Buchwald Simon és neje sz. Ripp Julcsa bezdáni lakosok ellen 1100 frt és 600 frt és járulékaik erejéig fogana:osított kielégítési végrehajtás utján lefoglalt és 393 frt 75 kr-ra becsült rövid- és vegyesáru cikkek, butor, ágy- és ruhaneeműek és pálinkából álló ingóságok nyilvános árverésen eladandók.

Mely árverésnek a zombori tek. kir. járásbírósa V. 207/2. 1899. számú végzése folytán 1700 forint tőkekövetelés, ennek esedékessége napjától járó 6% kamatai és eddig összesen 111 frt 19 krban bíróilag már megállapított költségek erejéig Bezdánban alperesek üzletében leendő eszközölsére **1899. évi április hó 10-ik napjának délelőtti 10 órája** határidőül kitétetik és ahhoz a venni szándékozik oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t. c. 107. és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is el fognak adatni.

Kelt Zomborban, 1899. évi március hó 14-én.

Cservenka Lajos,
kir. bir. végrehajtó.